

Lærende team kan løfte elevernes læringsresultater

Debat

Kronik

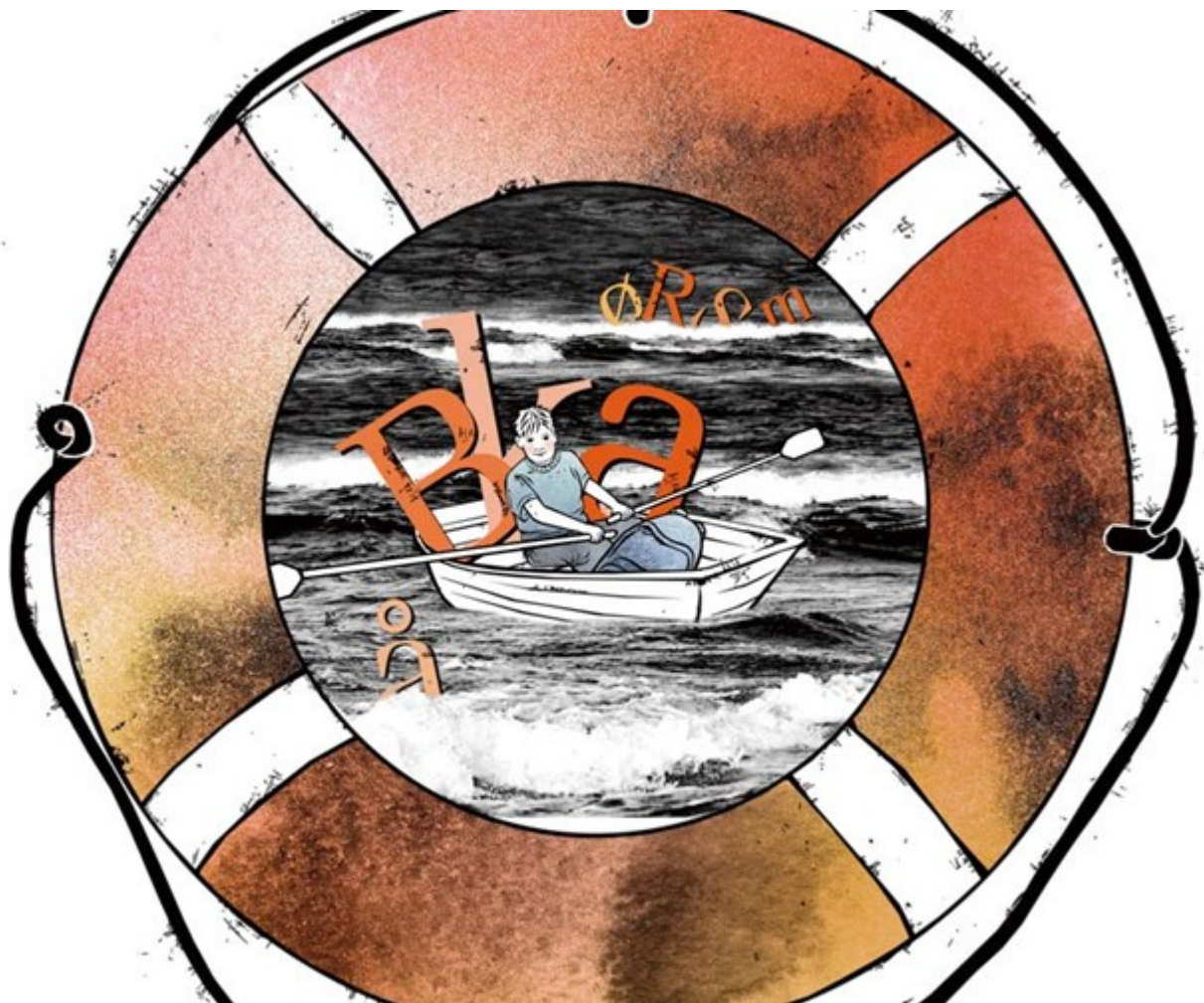

Illustration: Mai-Britt Bernt Jensen

Flere billeder: [1](#) [2](#)

Af: Sten Clod Poulsen

Hvis det hidtidige lærersamarbejde havde givet solide læringsfremskridt, ville vi vide det i dag. Igen og igen kaster folkeskoler sig ud i en overgivelse til et nyt »redningskoncept«. Indsigt i

forskningsmetodik og placering af læreruddannelsen på universiteterne er vejen frem, mener kronikør og forfatter Sten Clod Poulsen.

(Lang version)

Velfærd og læringsresultater

Danmark skaber økonomisk velfærd blandt andet ved at have gode skoler og uddannelser. Det betyder for folkeskolen, at elevernes læringsresultater kontinuerligt skal blive bedre. Hvis dette nødvendige kontinuerlige løft af elevernes læringsresultater kunne skabes af den enkelte lærer er det svært at forklare at det ikke allerede er sket.

Det klassiske lærerteam

Lærerteam blev dannet i 90'erne for at styrke fælles planlægning af en sammenhængende undervisning, men det har ikke været klart præcist hvordan lærerteam skulle samarbejde, hvis de skulle kunne løfte elevernes læringsresultater. Hvis dette klassiske lærersamarbejde havde givet solide læringsfremskridt ville vi vide det i dag. Udfordringen er derfor at skabe en væsentlig forandring af selve tanken om lærerteamets virke. Hidtil har hovedvægten ligget på en kombination af de erfaringer og kompetencer, som den enkelte lærer bragte ind i teamet med hovedvægt på planlægning og almindelig koordinering af undervisningen. Med tyve års erfaring som teamkonsulent i folkeskolen er mit hovedindtryk det, at lærerteamets egne læreprocesser om elevernes læring har fyldt alt for lidt.

Hvad skal lærerteam lære?

Lærerteam skal først og fremmest kunne tage selvstændig stilling til rækken af "Juhuu" løsninger på elevernes læringsproblemer. Igen og igen kaster folkeskoler sig ud i en overgivelse til et nyt "redningskoncept": Engang var det multiple intelligenser, så var det læringsstile, så var det e-læring, så var det LP-modellen, så var det "cooperative learning" nu er det John Hatties metaundersøgelser af "visible learning" og folkeskolereformens mantraer om "fysisk bevægelse" og "læringsmål" - og hvad bliver det næste? Det jeg møder i mit konsulentarbejde er at lærerteam ikke har tid og kompetencer til for alvor at vurdere hvilke elementer i koncepterne, der kan bruges i effektive kombinationsløsninger.

Bølgerne slår over hovedet på lærerne

Som led i mit konsulentarbejde på skoler og uddannelsesinstitutioner har jeg været tæt på mange lærerteam, har observeret deres teammøder og har overværet undervisning. Når jeg taler med dem om sådanne universalløsninger har det været et konstant element, at det enkelte team aldrig har haft tid og træning til selvstændig analytisk gennemtænkning og indhentelse af relevant viden til vurdering af koncepterne og at konceptet

hurtigt undergraves af den daglige undervisnings påtrængende komplekse nødvendigheder. Der har ikke været tid til systematisk praktisk afprøvning, og inden effekten af at bruge et bestemt koncept er blevet klarlagt er det blevet overhalet af nye "her er løsningen" koncepter, som så lægges oven i de gamle i en kaotisk blanding. Jeg har endnu aldrig mødt et lærerteam, hvis pædagogiske refleksioner var i stand til at rumme kompleksiteterne i skolernes - skoleledelsernes - omfavelse af næste bølge, og den næste, og den næste. For det er skolelederne, der er indkøbere, og det er nemmere at købe et færdigt koncept end at gå ind i den besværlige proces med at bygge løsninger op selv og trække gode ideer ud fra forskellige koncepter. Samme ledere har ofte heller ikke uddannelse - og slet ikke tid - til at kritisk-analytisk at bedømme den vare de køber.

Hvad der også er tydeligt i mødet med lærerteam er at højst én eller nogle få i et givet team har nogenlunde præcist fat om det koncept, som de for tiden forventes at bruge i deres arbejde. Hvad årsagerne end kan være er det ofte tydeligt, at lærerteamet som helhed ikke har mestret præcist og sagligt, hvad konceptet går ud på. Følgen er at nogle få lærere i teamet forsøger at "slæbe" kollegerne med sig.

Analytisk tænkning er nødvendig

Det handler dog ikke alene om mere tid til teamsamarbejde. Lærerne har i deres teamsamarbejde brug for et analytisk beredskab for i rimeligt omfang selv at kunne tage stilling til de mange begejstrede forslag. Jamen det vil jo sige, at de skal have et elementært kendskab til forskningsmetodik, så de kan bedømme den forskning, som angiveligt ligger bag universalløsningerne. Ja, netop. Derfor er der hold i ønsket om at læreruddannelsen placeres på universiteterne. Uden et grundlæggende kritisk beredskab over for påståede succeskoncepter er folkeskolen forsvarsløs. Som situationen er i dag er det tydeligt, at lærere opgiver at vurdere pædagogisk forskning og ikke kan gennemskue "redningskoncepternes" markedsføring. Det centrale er, at når konsulenthuse begynder at bruge forskningsresultater som salgsargumenter, så er skolerne nødt til at kunne vurdere de påståede effekter og den kontekst de evt. blev opnået i.

Hvorfor laver skolerne ikke en gennemtænkt arbejdsdeling?

For at kunne afprøve koncepterne fuldt ud er det nødvendigt at man går i dybden og systematisk varierer forskellige praktiske løsninger, som konceptet lægger op til. For eksempel vurderer i hvilket omfang danske lærere allerede i forvejen praktiserer det, der foreslås som "nyt". Hvis man ikke selv har ekspertise må skolen samarbejde med forskere, som kan vurdere konceptets forskningsmæssige grundlag. Der må særligt finansiell støtte til fra undervisningsministeriet til en sådan målforskning. Aktuelt har vi fx den tragikomiske situation, at et koncept folkeskolen har brugt formuer på - læringsstile - bliver totalt underkendt af faderen til et andet koncept, "visible learning" idet John Hattie dumper den forskning, som Dunn & Dunn hævder begrundet læringsstilskonceptets værdi. Høg over høg. Hatties egen metaforskning handler i øvrigt næsten udelukkende om undervisningseffekt, men misforstås i folkeskolen (og ministerium?) som

ny viden om læring, idet hans nøgleudtryk er "visible learning". Men Hattie forsker ikke i læreprocesser. Undervisning og læring er ikke det samme.

Forskellige grupper af skoler må parallelt og samtidigt foretage mere grundige praksisnære afprøvninger af de enkelte koncepter og resultaterne skal dokumenteres og formidles så folkeskolens ledere og lærere får et bredt og pålideligt beslutningsgrundlag, som er uafhængigt af det enkelte konsulentfirmas effektive markedsføring. Ingen skole kan klare dette alene.

Møjsommeligt, systematisk og dokumenteret udviklingsarbejde

Dette at kunne løfte elevernes læringsresultater til et nyt niveau kræver ikke smarte koncepter. Det kræver et møjsommeligt og systematisk udviklingsarbejde på skolen, hvor man veldokumenteret indarbejder gode elementer fra forskellige nye koncepter. Et udviklingsarbejde, som har grundlag i ny viden om læringspsykologien bag elevernes læring. Det er ikke faglighed og undervisningstilrettelæggelse, som er grundsvagheden hos danske lærere: Det er den manglende viden om læring som psykologisk proces hos eleven, som er problemet. Og spørger man lærere om deres indsigt i elevernes læringspsykologiske proces svarer de med at tale om elevanedoter, fag og undervisning og pædagogik og sociale medier og skoleledelsen og forældrenes opdragelse osv.

Hvad er det, lærerteam mangler?

Lærerteam må tilegne sig ny viden om læring. I sidste analyse er det, der adskiller lærere fra andre jo ikke deres fagkundskaber for fagkundskaber er der mange som har. Også på niveauer, der ligger over lærerens. Forskellen skal være, at lærerne ved mere om læring og undervisning. Og som ovenfor nævnt har den aktuelle John Hattie ikke undersøgt læreprocesser, men har undersøgt undervisningsprocesser. Dette at kunne påvise at en bestemt undervisning giver højere læringsresultater er på ingen måde det samme som at udrede den læreproces hos eleverne, som har ført frem til resultatet. Men kun hvis læreren har en sådan viden kan den tilpasses og bruges kreativt under de meget forskellige omstændigheder i hverdagens undervisning i Danmark.

Lærerteam må i gang med studielæring, hvor de studerer nye læringsforståelser og studerer hvordan man vurderer forskningspåstande. Blandt andet ved at læse og diskutere artikler som de, der er nævnt nedenfor. Lærerteam skal øve sig i at tilrettelægge træning i teamkompetencer for sig selv. Lærerteam må bl.a. øve sig i at fastholde og udvikle strukturerede samtalemodeller - som fx i LP-grupperne - og lærerteam skal skabe et positivt læringsmiljø - i teamet. Det er ikke på et enkelt punkt at lærerteam skal være mere lærende. Der er brug for en gennemgribende forandring af den grundlæggende tænkning om lærerteam. De skal ikke blot arbejde med (velkendte) drifts- og planlægningsopgaver. Lærerteam skelselvlære nyt om læringen hos eleverne, hvis de skal kunne løfte elevernes læringsresultater.

Referencer

Hattie, J. Visible learning, a synthesis of over 800 meta-analyses relation to achievement, New York: Routledge, 2009, 378 pp.

Nilholm, C. Det är dags at kritiskt granska John Hattie, www.lararnasnybeter.se fra den 21. nov. 2013.

Poulsen, S. C. John Hattie: En revolutionær uddannelsesforsker?, Voksenuddannelse, marts 2014, nr. 108, s. 13-18.

Poulsen, S. C. Tilegnelse af boglige fagkundskaber, Slagelse: MetaConsult Forlag, 2006, 300 s.

Terhardt, E. Has Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of "Visible learning", Journal of curriculum studies, Vol. 43, no. 3, 425-438.

Sten Clod Poulsen har været pædagogisk forsker ved flere forsknings- og uddannelsesinstitutioner. Han er i dag selvstændig teamkonsulent og læringskonsulent i konsulentfirmaet MetaConsult. Han har netop udgivet bogen »Teamkoordinatoren - den kollegiale udviklingsaktør i skoler og uddannelsesinstitutioner«. Sten Clod Poulsen blogger om læring og læringsforståelsen i folkeskolen på folkeskolen.dk - se link til højre